

شماره: ۸۴/۵۸۹۴۶

تاریخ: ۱۳۹۷/۰۷/۱۶

پیت:

قانون حفاظت و بهره برداری از منابع ژنتیکی کشور

ماده ۱- اصطلاحات به کار رفته در این قانون دارای تعاریف زیر می باشد:

الف- منابع ژنتیکی: هر نوع ماده ژنتیکی با منشأ گیاهی، جانوری یا ریزسازواره (میکرووارگانیسم) که دارای واحدهای قابل توارث است و ارزش بالفعل یا بالقوه دارد.

ب- زیستگاه اصلی: مکان یا محلی که یک منبع ژنتیکی به طور طبیعی در آنجا یافت یا حفاظت می شود.

پ- خارج از زیستگاه اصلی: مکان یا محل یافت یا حفاظت یک منبع ژنتیکی در خارج از محل طبیعی پراکنش آن

ت- مجموعه: منابع ژنتیکی مربوط به یک گونه یا گونه های خویشاوند که جمع آوری و خارج از زیستگاه اصلی حفاظت می شوند.

ث- دسترسی: در اختیار گرفتن منابع ژنتیکی در داخل و یا خارج از زیستگاه طبیعی آنها به منظور تحقیق و یا استفاده از اجزای ژنتیکی آنها و یا استخراج مشتقات آنها

ج- فرآیند بهنژادی: فرآیندی که باعث تغییر ریخته ارثی و بروز ویژگی های جدید در موجودات زنده می گردد.

ج- دستورزی ژنتیکی: آن دسته از فرآیندهای بهنژادی که در سطح مولکولی و سلولی انجام می شود.

ح- بهره برداری: استفاده از منابع ژنتیکی به نحوی که منجر به فرسایش یا به مخاطره افتادن آنها نشود و مغایر قوانین و مقررات مربوط نباشد.

شماره: ۸۴/۵۸۹۴۶

تاریخ: ۱۳۹۷/۰۷/۱۶

پیت:

خ- بهره‌برداری ژنتیکی: استفاده از منابع ژنتیکی بهمنظور تولید هرگونه ماده زیستی مشتق از آنها و منابع ژنتیکی جدید

د- بهترین بار به صورت قابل بهره‌برداری اصلاح یا کشف می‌کند و یا بهبود برای اولین بار بهترین بار به صورت قابل بهره‌برداری اصلاح یا کشف می‌کند و یا بهبود می‌بخشد.

ذ- حقوق بهترین بار: حقوق مالکیت فکری مرتبط با منابع ژنتیکی که به بهترین بار منابع ژنتیکی اعطاء می‌گردد.

ماده ۲- منابع ژنتیکی که در زیستگاه‌های اصلی یا در مجموعه‌های خارج از زیستگاه اصلی واقع در قلمرو سرزمینی و حاکمیت ملی جمهوری اسلامی ایران وجود دارند و یا آن دسته از منابع ژنتیکی که منشأ ایرانی دارند و در مراکز دولتی و یا غیردولتی خارج از کشور نگهداری می‌شوند و همچنین اطلاعات و دانش سنتی مربوط به منابع ژنتیکی، ذخیره ژنتیکی محسوب می‌شود و براساس مفاد این قانون قابل دسترسی و بهره‌برداری است.

تبصره- این ماده نافی حقوق مالکیت مادی افراد بر منابع ژنتیکی خود نیست.

ماده ۳- در اجرای مفاد این قانون وزارت‌خانه‌های جهادکشاورزی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان حفاظت محیط زیست موظفند هر کدام با استفاده از امکانات جاری بدون گسترش ساختار تشکیلاتی و با سازماندهی تمامی واحدهای درون‌سازمانی موجود که در ذیل احکام این قانون قرار می‌گیرند، ساختاری مستقل و مناسب تا سطح معاون بالاترین مقام مسؤول

شماره: ۸۴/۵۸۹۴۶

تاریخ: ۱۳۹۷/۰۷/۱۶

پیوست:

دستگاه و با رعایت قوانین و مقررات مربوط تأسیس و حسب مورد به ترتیب امور منابع ژنتیکی کشاورزی اعم از حفاظت از ذخایر ژنتیکی و بانک ژن در محدوده امور مربوط به کشاورزی، باغبانی، جنگل، مرتع، بیابان، شیلات، دام، طیور، زنبورداری و خوارک دام و طیور و بیماری‌ها و آفات مرتبط با این موارد، منابع ژنتیکی پژوهشکی انسانی و منابع ژنتیکی حیات وحش را با شرح وظایف زیر مدیریت نمایند:

الف- شناسایی، نگهداری، ثبت، حفاظت، پایش و احیای منابع ژنتیکی و دانش سنتی مرتبط با آنها

ب- نظارت بر بهره‌برداری از منابع ژنتیکی و صدور مجوز بهره‌برداری ژنتیکی در دستگاههای مربوط

پ- استیفاده حقوقی ملی و صیانت از آن در سطح داخلی و بین‌المللی

ت- ارتقای آگاهی‌های عمومی و دانش تخصصی مربوط

ث- شناسایی عوامل تهدیدکننده، پیشگیری و به حداقل رساندن تهدیدهای متوجه منابع ژنتیکی

ج- حمایت و توسعه تحقیقات در زمینه‌های حفاظت، ثبت و بهره‌برداری پایدار از منابع ژنتیکی

تبصره- در اجرای این قانون مقام صلاحیت‌دار در مراجع و مجامع بین‌المللی جهت استیفاده حقوقی جمهوری اسلامی ایران توسط هیأت وزیران تعیین خواهد شد.

شماره: ۸۴/۰۸۹۴۶

تاریخ: ۱۳۹۷/۰۷/۱۶

پیغام

ماده ۴- به منظور سیاستگذاری اجرائی و انجام هماهنگی‌های لازم بین دستگاههای متولی موضوع ماده (۳) این قانون در حفاظت و بهره‌برداری از منابع ژنتیکی و نیز اتخاذ تصمیم نهائی در مواردی که ارتباط قطعی موضوع به یکی از سه حوزه امور منابع ژنتیکی کشاورزی، منابع ژنتیکی پزشکی انسانی و منابع ژنتیکی حیات وحش مورد ابهام دستگاههای متولی قرار گیرد، شورای ملی منابع ژنتیکی کشور مرکب از وزرای جهاد کشاورزی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، علوم، تحقیقات و فناوری، دادگستری و صنعت، معدن و تجارت، رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست و معاون علمی و فناوری رئیس جمهور تشکیل می‌شود.

تبصره ۱- مصوبات شورا با تصویب اکثریت وزیران عضو شورا و تأیید رئیس جمهور لازم الاجراء است.

تبصره ۲- محل استقرار دیرخانه شورا، وزارت جهاد کشاورزی می‌باشد.

ماده ۵- اشخاص حقیقی و حقوقی نمی‌توانند منابع ژنتیکی یا اجزای تشکیل‌دهنده آنها را به صورتی که در زیستگاههای طبیعی یافت و یا حفاظت می‌شوند و یا توسط کشاورزان و بهره‌برداران استفاده می‌شوند، تحت مالکیت فکری خود ثبت کنند.

تبصره ۱- منابع ژنتیکی با مشخصات جدید، براساس فرآیندهای بهترادی و دست‌ورزی ژنتیکی با رعایت مفاد این قانون و سایر قوانین مربوط به مالکیت فکری توسط نهادهای متولی موضوع ماده (۳) این قانون قابل ثبت بوده و این ثبت موجب مالکیت فکری می‌باشد.

تصویره ۲- ثبت ارقام گیاهی جدید مطابق قانون ثبت ارقام گیاهی و کتل و

گواهی بذر و نهال مصوب ۱۳۸۲/۴/۲۹ صورت می‌گیرد.

ماده ۶- دسترسی به منابع ژنتیکی و بهره‌برداری از آن تابع آیین نامه اجرائی شرایط دسترسی و نحوه بهره‌برداری ژنتیکی است که توسط وزارت خانه‌های جهاد کشاورزی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و جهاد دانشگاهی ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ این قانون تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. آیین نامه اجرائی مذکور باید با رویکرد حفاظت از منابع ژنتیکی، تسهیل در امر پژوهش با اولویت پژوهشگران داخلی و رعایت حقوق عرفی جوامع محلی تنظیم شود.

ماده ۷- ایجاد هرگونه تعهد درخصوص منابع ژنتیکی و دانش سنتی مربوط به آن، توسط هر شخص حقیقی یا حقوقی در برابر اشخاص حقیقی و حقوقی داخلی یا خارجی منوط به موافقت نهاد متولی مربوط است.

ماده ۸- رفتارهای زیر جرم است و حسب مورد مرتكب با حکم مراجع

قضائی ذی صلاح به مجازات زیر محکوم می‌شود:

الف- دسترسی و بهره‌برداری ژنتیکی بدون رعایت مفاد این قانون و صادرات و خارج ساختن منابع ژنتیکی به منظور دسترسی و بهره‌برداری از منابع ژنتیکی بدون مجوز نهاد متولی مربوط، به ترتیب مستوجب یک یا چند نوع از مجازات‌های تعزیری درجه (۵) و (۶) قانون مجازات اسلامی است.

ب- هرگونه اقدام به فرسایش و یا تخریب عمدى و بدون مجوز منابع ژنتیکی و یا زیستگاههای آنها، مستوجب یک یا دو نوع از مجازات‌های درجه (۴) تعزیری قانون مجازات اسلامی است و چنانچه اقدامات صورت گرفته به صورت گسترده موجب آسیب و یا از بین رفتن منابع ژنتیکی گردد و امنیت ملی را در

بهترین

شماره: ۸۴۰۵۸۹۴۶

تاریخ: ۱۳۹۷/۰۷/۱۶

بیت:

حوزه‌های اقتصادی، غذایی، زیست محیطی و دفاعی با مخاطره مواجه سازد
مرتكب به حداقل مجازات مقرر در این بند محکوم می‌شود. رهاسازی بدون
مجوز نمونه‌های ژنتیکی بیگانه در صورتی که موجب فرسایش و یا تخریب منبع
ژنتیکی و یا زیستگاههای آنها شود نیز مشمول حکم همین بند است.

تبصره - در همه موارد فوق مرتكب علاوه بر تحمل مجازات، مکلف به
جبران خسارت وارد به منابع ژنتیکی به تشخیص کارشناس رسمی دادگستری یا
خبره به انتخاب دادگاه می‌باشد. دادگاه می‌تواند در صورت امکان، اعاده به وضع
سابق را به جای جبران خسارت مورد حکم قرار دهد.

ماده ۹ - در ماده (۱۰) قانون نظام جامع دامپروری کشور مصوب ۱۳۸۸/۵/۷
عبارة «و منابع و مواد ژنتیکی مربوط» و همچنین تبصره (۲) آن حذف و عنوان
تبصره (۳) ماده مذکور به «تبصره (۲)» اصلاح می‌شود.

قانون فوق مشتمل بر نه ماده و هفت تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه
مورخ بیست و چهارم دی ماه یکهزار و سیصد و نود و شش مجلس شورای
اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۱۳۹۷/۷/۲۴ از سوی مجمع تشخیص مصلحت
نظام با تأیید تبصره یک ماده پنج موافق با مصلحت نظام تشخیص داده شد.

علی لاریجانی